

допомагаючи слідчому накопичувати потрібну інформацію, систематизувати і оцінювати її.

При цьому послідовно вирішуються такі основні питання: 1) об'єктивні чи наявні відомості і чи можна їх використовувати для побудови слідчих версій; 2) чи є взаємозв'язок між виявленими фактами і розслідується злочином; 3) чи не має серед встановлених фактів таких, які зобов'язують слідчого припинити подальше провадження у справі [1].

Для отримання достовірних даних, що дозволяють висунути обґрунтовані версії про винних, надзвичайно важливі своєчасність та фактичне виробництво невідкладних слідчих дій та оперативних заходів. При цьому необхідно враховувати характер об'єкта посягання, спосіб, час і місце вчинення злочину, вид використаних знарядь.

При побудові версії щодо суб'єкта злочину, коло осіб спочатку окреслюється у загальному вигляді, а потім у міру надходження нових фактичних даних він корегується, поки не з'явиться можливість припустити винність конкретного суб'єкта. Одночасно конкретизуються форма і ступінь вини, з'ясовуються мета і мотиви скоєння злочину.

Перевірка версій - це дослідження, в якому містяться припущення, на підставі об'єктивних даних про конкретні обставини і факти. Перевірка повинна забезпечувати встановлення істини по справі що розслідується, тому вона проводиться на підставі доказів, отриманих в передбаченому законом порядку. Процес перевірки йде шляхом як відснювання помилкових версій, так і отримання доказів, які підтверджують версію, яка відповідає дійсності.

Висновок про помилковість будь-якої з висунутих версій може ґрунтуватися і на процесуальних, і на перевірених оперативних даних. Для висновку про достовірність слідчої версії необхідно отримання достатньої сукупності процесуальних доказів, які виключали б інше пояснення обставин справи. Ця сукупність доказів повинна містити об'єктивну і всебічну характеристику всіх обставин, які підлягають встановленню в розслідуванні кримінального провадження.

Перевірку всіх висунутих слідчих версій слід вести паралельно, незалежно від того, наскільки вірогідною є та чи інша версія.

Перевірка версій визнається завершеною лише в тому випадку, коли зібрана сукупність доказів, вичерпним чином встановлює всі передбачені законом обставини і що виключає будь-які інші пояснення розслідуваної злочинної діяння [1].

Список використаних джерел:

1. Волобуєв А.Ф. Криміналістика [Електронний ресурс] – навч. посіб., Видавництво - 2011.
2. Жеребкін В.С. Логіка [Електронний ресурс] підручник, Видавництво - 2008.

ПОКАЗАННЯ З ЧУЖИХ СЛІВ ЯК НОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДОКАЗОВОЇ СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ

Монастирський Ігор Ігорович, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ України
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ *Мазур О.С.*

З вступом Кримінального процесуального кодексу в дію доказова база система поповнилась новим поняттям – показанням з чужих слів. Законодавець його визначає як “висловлювання, здійснене в усній, письмовій або іншій формі щодо певного факту, яке ґрунтується на поясненні іншої особи.»[1, ч.1 ст.97].

Показання з чужих слів існує в доказовій системі США, Англії, Канади, Австралії, Нової Зеландії та інших державах, але у кожній з них законодавчо встановлені особливі вимоги допустимості цього доказу. Наприклад, в США показанням з чужих слів у “Federal rules of evidence» присвячений цілий розділ, де за загальним правилом показання з чужих слів недопустимі[3]. Правило 803 цього акту встановлює випадки в яких можливе визнання таких показань допустимими і визначає 24 винятки. Це, зокрема, застосування правила *res gestae*, яке визнає показання з чужих слів допустимим у випадку, коли вони описують: 1) Слова або фрази, які є або частиною, або поясненням, фізичної дії; 2) Надзвичайно спонтанні вигуки. 3) Показання, які характеризують психічний стан особи про яку йдеться в показаннях.

Вітчизняне законодавство відповідно до ст. 97 КПК також до показань з чужих слів відносить не лише усне висловлювання, але й таке, що здійснене в письмовій або іншій формі.[1] Оскільки цей вид доказу є новим для кримінального процесу України, його зміст, особливо щодо письмової та інших форм, є досить незрозумілим для правозастосовців. У зв'язку з тим, що законодавча база встановлює лише загальні умови застосування цього доказу і не визначає його детальний зміст виникає необхідність надання законодавцями роз'яснення щодо нього. Через відсутність таких роз'яснень на даному етапі дослідження слід звернутись до законодавства інших держав для його комплексного розуміння та правильного застосування.

Щодо письмової форми цього доказу український законодавець не дає визначення умов необхідних для визнання певного письмового об'єкту показанням з чужих слів. На відміну від національного права, «Федеральні правила доказів» США дають досить широкий спектр уточнень таких об'єктів. Показаннями з чужих слів можуть бути визнані, відповідно до п.5 правила 803: «Записані спогади, коли вони: а) стосуються чогось, що декларант знав колись, але тепер не може згадати достатньо добре, щоб дати точні і повні показання; б) були зроблені, незадовго після описуваної події та в) точно відображають знання декларанта»[3].

Однією з процесуальних вимог для визнання таких показань допустимими в США є те, що інша сторона кримінального провадження має бути повідомлена до судового розгляду про намір їх долучення до матеріалів розслідування та інформацію про декларанта цих показань. КПК України визначає 3 можливі шляхи визнання судом показань з чужих слів допустимими: 1) незалежно від можливості допитати особу, яка надала первинні пояснення, у виняткових випадках, якщо такі показання є допустимим доказом згідно з іншими правилами допустимості доказів [1, ч.2 ст.97]; 2) За наявності згоди двох сторін [1, ч.4 ст.97]; 3) Якщо підозрюваний, обвинувачений створив або сприяв створенню обставин, за яких особа не може бути допитана [1, ч.5 ст.97].

Комітетом з питань верховенства права та правосуддя Верховної Ради України на даний момент зареєстрований Проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо невизнання доказами суб'єктивних думок та неперевіраних показань з чужих слів) (доопрацьований) від 16.07.2013. Пропонується дещо змінити правила застосування показань з чужих слів. Так наприклад, в разі прийняття нової редакції ст.97, суд за відсутності взаємної згоди сторін про визнання доказу допустимим, зможе визнавати його таким лише у разі неможливості допиту особи, яка надала первинні пояснення, а також визначає обов'язок для суду провести допит такої особи, у разі її появи, після визнання доказу допустимим.[2] Дана зміна фактично виключить можливість суду визнавати показання з чужих слів допустимими за наявності можливості безпосереднього допиту декларанта. З нашої точки зору, така зміна є цілком виправданою, оскільки ускладнить можливість неправильного застосування даного доказу, фактично уподібнить вимоги до тих, які встановлені правом держав в яких його практика застосування є поширеною та науково обгрунтованою.

Отже, розширення доказової системи в кримінальних провадженнях шляхом введення нового виду доказів – показання з чужих слів є доцільним через те, що факти, отримані не з первинного джерела, в багатьох випадках надавали допомогу у розкритті суспільно небезпечних діянь та встановленні особи, винної у його вчиненні, або у виправданні невинної особи. Поява нового поняття в кримінальному процесі також призводить до необхідності надання роз'яснень щодо нього. Це є причиною для: 1) надання практичних рекомендацій, уточненого роз'яснення поняття показань з чужих слів, визначення випадків його застосування; 2) прийняття Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо невизнання доказами суб'єктивних думок та неперевіраних показань з чужих слів) (доопрацьований).

Список використаних джерел:

- 1) Кримінальний процесуальний кодекс України Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI
- 2) Порівняльна таблиця до законопроекту № 2112 від 16.07.2013 [Електронний ресурс]/Режим доступу <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=45570&pf35401=271279>
- 3) Federal rules of evidence [Електронний ресурс] // Режим доступу :<http://federalevidence.com/downloads/rules.of.evidence.pdf>